

POLITIikka

Työelämä: Paikallisesti ei toistaiseksi ole sovittu paljonkaan muusta kuin vuosittaisen työajan pidentämisestä

KIMMO RÄISÄNEN

Kalliolan Tiirakallion nuorisokodissa työskentelevä ohjaaja ja luottamusmies Virpi Salo on kokenut paikallisten sopimusten tekijä.

Parjattu kiky edisti paikallista sopimista

Kilpailukyky sopimuksen seurauksena palkkoja voi tietyin ehdoin pienentää kriisiyrityksissä. Joustoa on työelämään tullut yrittäjien ja ekonomistien mukaan toistaiseksi vähän.

Teemu Luukka HS

OLETKO koskaan miettinyt, voisiko työsi järjestää nykyistä järkevämmiin? Entä antavatko työehtosopimukset mahdollisuuden tehdä työtä niin, että se olisi nykyistä enemmän hyödyksi työntekijälle, työnantajalle ja asiakkaalle?

Tiedätkö ylipäätään, mistä kaikesta sinä tai työyhteisösi voitte sopia työnantajan kanssa?

Pian sinunkin työpaikallasi saatetaan ehdottaa paikallista sopimista. Syynä tähän on paljon parjattu kilpailukyky sopimus (kiky).

TYÖ- JA elinkeinoministeriön (TEM) selvityksen mukaan sato-

jentuhansien ihmisten työehtoihin tuli kiky seurauksena pykälää, jotka sallivat lisää paikallista sopimista. TEM selvitti kaikkiaan 26:ta työehtosopimusta.

Nämä sopimukset määräävät yli miljoonan työntekijän työehdot kuntien työntekijöistä vartiointialaan.

”Merkittävin jo toteutunut paikallinen sopiminen oli työajan pidentäminen 24 tunnilla vuodessa. Vaikka se oli palkansaajille todella vaikeaa, työajan pidentämisestä sovittiin paikallisesti 14 sopimuksessa, kun suurimpia sopimuksia oli tarkastelussa 26”, sanoo TEM:n yhteistoiminta-asiamies Harri Hietala.

TEM:n selvityksen mukaan työajan pidennyksestä sovittiin työpaikoilla muun muassa raho-

tusalalla, kiinteistöalalla, auto- korjaamoissa, vakuutuslalla ja paperiteollisuudessa.

Työajan pidentämisestä ei voi puhua normaalina paikallisena sopimisena, sillä se tehtiin käsien. Kymmenessä sopimuksessa työaika piteni kuitenkin myös ohjattuna niin, että työntekijät eivät päässeet sopimaan työajan pidennyksestä, vaan liitot tai alayhdistykset määräsivät siitä. Näin oli esimerkiksi kunnissa.

MONISSA kiky mukaisissa sopimuksissa päätettiin myös muusta kuin 24 tunnista. Muiden uudistusten mukaisia muutoksia työpaikoilla tuskin on kovin paljon vielä tehty, koska sopimuksesta monet tulivat voimaan vasta tänä vuonna.

Kiky takia yhtiön taloudellisissa ongelmassa käyttöön otettava niin sanottu kriisilauseke kirjattiin 18 sopimukseen. Neljällä alalla se oli jo ennestään, joten se on nyt voimassa lähes kaikilla aloilla.

Useimmat kriisilausekkeet mahdollistavat työvoimakustannusten alentamisen vuoden aikana kymmenellä prosentilla.

TYÖAIKAPANIKKI oli ennen kikyä jo 20 alalla. Nyt tuli kolme alaa lisää.

Usein yrittäjät valittavat, että työntekijät olisivat valmiita paikalliseen sopimiseen, mutta liitot estävät sen. Enää sopimista ei tarvitse – ainakaan teoriassa – alistaa liitoille millään selvityksessä mukana olleella alalla.

Eniten paikallisen sopimisen mahdollisuus lisääntyi yksityisen sosiaalipalvelualan lisäksi autokorjaamoissa ja kemian alan toimihenkilöillä.

HELSINKILÄISEN Kalliolan sosiaali- ja terveystalouden työntekijöille paikallinen sopiminen on tuttua. Kalliolan settlementti on vuonna 1919 perustettu kolmannen sek-

torin toimija, jonka työntekijät muun muassa hoitavat lapsia ja vanhuksia. He ovat jo pitkään sopineet työajoistaan paikallisesti.

Työntekijöiden uuteen työehtosopimukseen tuli helmikuun alussa monta uudistusta.

Sopimus mahdollistaa nyt muun muassa työaikapankin ja myös palkkoihin puuttumisen tietyin ehdoin, jos yritys joutuu taloudellisiin vaikeuksiin.

Sopimuksesta myös poistettiin kohta, jonka mukaan paikallinen sopiminen pitää alistaa liitoille. Työvuoron pituutta voi jatkaa 15 tuntiin aikaisempaa joustavammin.

Kalliolassa kävi kuitenkin niin, että entiset paikalliset sopimukset pantiin jäihin uuden työehtosopimuksen tultua voimaan. Nyt laajasti työaikoja koskevia sopimuksia ei ole, mutta suunnitteilla on. Kunhan ensin selviäisi hallituksen toinen suuri hanke, sosiaali- ja terveystalouden uudistus, sote. Se mahdollisesti muuttaa myös Kalliolan toimintaa.

”Tilanne on auki. Haluamme rauhassa katsoa, millainen sopimus olisi paras sekä työnantajalle että palkansaajille ja myös millaisia ratkaisuja voitaisiin ottaa käyttöön eri työpisteissä”, sanoo Kalliolan palvelutuotant-

”Merkittävin-tä oli työajan pidennys.”

TEM:n Harri Hietala